

Tisková zpráva FoRS – Českého fóra pro rozvojovou spolupráci

Vláda navrhuje drasticky omezit humanitární pomoc, včetně podpory Ukrajiny. Odborníci žádají přehodnocení škrťů.

5. 2. 2026. Vláda navrhla seškrtnat půl miliardy korun na humanitární pomoc Ukrajině; ohrožena je i podpora stovek tisíc lidí v dalších regionech světa. Odborníci z FoRS – Českého fóra pro rozvojovou spolupráci [1] vyzývají k přehodnocení škrťů a varují před bezpečnostními riziky, poškozením pověsti Česka i ztrátou významných ekonomických příležitostí. Podle nich by vláda měla navrhnout rozpočet přinejmenším shodný jako v roce 2025 a podporu Ukrajiny vrátit mezi své priority.

Z detailů návrhu státního rozpočtu, který má začít projednávat parlament, vyplývají výrazné škrty v zahraniční humanitární a rozvojové pomoci České republiky oproti rozpočtu na rok 2025. Navrhované škrty představují zásadní omezení pomoci lidem žijícím ve válečných oblastech a v zemích postižených přírodními katastrofami. Tyto škrty se v souhrnu dotknou statisíců lidí.

V navrženém rozpočtu dochází k:

- poklesu humanitární pomoci o cca 70 % (ze 165 mil. Kč na 50 mil. Kč),
- poklesu prostředků na zahraniční rozvojovou spolupráci o cca 40 % (z 562 mil. Kč na 334 mil. Kč),
- Snížení financování programu transformační spolupráce o 70 % ze 100 mil. Kč na 30 mil. Kč,
- zrušení 500 mil. Kč v rámci Programu humanitární, stabilizační a rekonstrukční pomoci Ukrajině (využívaných MZV, MV a MPO).

Omezení pomoci Ukrajině zvyšuje riziko pro celý region východní Evropy včetně Česka

Zcela zrušeno je pokračování Programu humanitární, stabilizační, rekonstrukční a hospodářské pomoci Ukrajině ve výši 500 milionů korun, ten zahrnoval mj. prostředky pro MZV (280 milionů korun), ale také pro MV (120 milionů korun) z nichž byla hrazena mj. zdravotnická péče o civilisty zraněné ve válce, včetně dětí a seniorů. Z návrhu minulé vlády je v rozpočtu zachován pouze garanční nástroj pro podnikatelské aktivity na Ukrajině zaručený Národní rozvojovou bankou a kofinancovaný evropskými prostředky.

Podle výzkumu agentury STEM si přitom nadpoloviční většina lidí přeje, aby se zdravotnická a humanitární pomoc Ukrajině naopak navyšovala. [2]

Díky dosavadní české pomoci zaměřené na distribuce, rekonstrukce, dodávky technologií, energie, vody a podporu veřejných služeb mají stovky tisíc lidí na Ukrajině přístup ke zdravotní péči, fungují školy a místní samosprávy zůstávají funkční. Omezení pomoci znamená vyšší riziko rozpadu základních služeb, další destabilizaci regionu a zvýšený migrační tlak.

Vít Dostál, ředitel Asociace pro mezinárodní otázky, upozorňuje i na možné bezpečnostní důsledky škrťů: „Pomoc Ukrajině je klíčovou investicí do bezpečnosti Česka i celé Evropy. Obrana Ukrajiny proti ruské agresi přímo ovlivňuje stabilitu, prosperitu a budoucí vývoj střední a východní Evropy včetně Česka. Pokračování české

humanitární, stabilizační a rekonstrukční pomoci má konkrétní dopady přímo na místě: pomáhá lidem přežít válku, obnovovat zničenou infrastrukturu a připravovat podmínky pro poválečnou obnovu. Zároveň přináší i hmatatelné ekonomické příležitosti pro české firmy, které vytvářejí pracovní místa a odvádějí daně v Česku. Podpora Ukrajiny je racionálním a strategickým krokem v zájmu bezpečné a prosperující budoucnosti České republiky.“

Co česká pomoc zajišťuje v praxi

- Projekty Charity Česká republika by při omezení financování zkomplikovaly přístup ke zdravotní a psychologické péči, onkologické léčbě, obživě či pitné vodě více než 70 000 lidem na Ukrajině, v Palestině, Sýrii, Gruzii, Etiopii a Zambii
- ADRA díky humanitární pomoci od české vlády působí v nestabilních regionech, například na Blízkém východě a jako jediná i v oblasti Sahelu. V Nigeru staví školy a studny, v Burkina Faso zajišťuje podvyživeným dětem a jejich matkám adekvátní výživu. V Jemenu opravuje kliniky, nakupuje léky a podporuje lékaře. V Libanonu a Sýrii buduje infrastrukturu pro zásobování pitnou vodou. Za poslední rok tak pomohla pomohla 55 000 lidí.
- Organizace CARE Česká republika ve válkou zmítaném Súdánu v roce 2025 zajistila díky českým financím pitnou vodu, hygienu a základní ochranu pro 9 760 vnitřně vysídlených osob; do lokality dodala více než 4,1 milionu litrů bezpečné pitné vody. Celkem CARE za české prostředky v minulém roce pomohla více než 120 000 lidem.
- Člověk v tísní díky podpoře české vlády zajišťoval např. přístup k pitné vodě na Ukrajině a v Sýrii, podporu vzdělávání dětí ve válkách či zavádění systémů včasného varování před katastrofami v Bosně a Hercegovině. České peníze tak pomohly výrazně zlepšit život a bezpečí téměř 80 000 lidem.

Omezení takových a podobných programů znamená přímý dopad na zdraví, bezpečí a základní životní podmínky stovek tisíc lidí.

Pomoc v zahraničí má přímý dopad na bezpečnost České republiky

Navržené škrtky nemají pouze etický a humanitární rozměr. Mají přímé důsledky pro bezpečnost, ekonomické zájmy i postavení Česka ve světě.

Miroslava Čančíková Illetšková, ředitelka organizace ADRA uvádí: *„Naše programy pomáhají snižovat napětí ve společnosti a předcházet násilným konfliktům, mají tedy jasný bezpečnostní rozměr. Společnosti, které jsou stabilnější, méně polarizované a schopné řešit konflikty nenásilně, produkují méně nucené migrace a jsou odolnější vůči radikalizaci. Humanitární a rozvojová pomoc tak zároveň pomáhá předcházet krizím, které by jinak měly dopad na Evropu.“*

Humanitární pomoc v konfliktních a krizových regionech snižuje migrační tlak. Pomoc lidem „na místě“ je výrazně levnější než řešení důsledků nucené migrace v Evropě. Oslabení pomoci tak může znamenat vyšší budoucí zátěž pro naše sociální systémy a bezpečnostní struktury.

Pomoc v zahraničí posiluje vliv Česka ve světě a přináší ekonomické příležitosti

České organizace mají v řadě zemí dlouhodobě budovaná partnerství, místní týmy a závazky vůči komunitám. Náhlé škrtky ohrožují efektivitu již investovaných prostředků, kontinuitu programů i důvěru místních partnerů. Omezení zahraniční pomoci oslabuje postavení České republiky jako spolehlivého a předvídatelného partnera, komplikuje budování vztahů a spolupráce s klíčovými zeměmi a regiony a snižuje vliv ČR v mezinárodních strukturách.

Jan Mrkvička, ředitel Humanitární a rozvojové sekce organizace Člověk v tísní dodává: *„Humanitární pomoc přitom poskytují prakticky všechny vyspělejší země světa, včetně vlády USA. Mezi evropskými státy je Česko dlouhodobě na chvostu pomáhajících a další škrtky by znamenaly, že se svým příspěvkem ke světové stabilitě a*

zmírňování utrpení budeme v rámci Evropy nejspíš úplně poslední. To by rozhodně neodpovídalo vizi sebevědomého Česka.“

Pomoc v zahraničí zefektivňuje spolupráci mezi partnery

České prostředky často fungují jako doplněk k financování z EU a dalších dárců. Umožňují zapojení českých subjektů do širších programů a násobí celkový dopad pomoci.

Ředitelka české kanceláře Lékařů bez hranic Sylva Horáková to ilustruje příkladem: *V minulém roce poskytla česká vláda několik milionů korun obětem války v Súdánu, mimo jiné prostřednictvím částečného financování aktivit OSN zaměřených na očkování. Lékaři bez hranic, kteří z českého státního rozpočtu žádné přímé finanční prostředky nečerpají, mohli následně díky darovaným vakcínám, jež OSN předalo našim zdravotním týmům, realizovat rozsáhlou imunizační kampaň proti spalničkám v Západním Dárfúru. Ochranu před potenciálně smrtelnou nemocí získaly tisíce zranitelných dětí,“ říká.*

Omezení národních zdrojů může znamenat i ztrátu možnosti čerpat navazující evropské prostředky a oslabit zapojení českých organizací, expertů i firem.

Česká veřejnost humanitární pomoc podporuje

Humanitární pomoc má v České republice dlouhodobě silnou podporu veřejnosti. Podle dat STEM souhlasí s poskytováním humanitární pomoci velká většina Čechů a výrazná většina podporuje i obnovu infrastruktury na Ukrajině (např. 74 % a 65 % respondentů ve STEM průzkumu). Podpora humanitární pomoci je obecně vysoká i napříč Evropou, kde v EU až 87 % obyvatel vyjadřuje souhlas s poskytováním humanitární pomoci lidem postiženým konflikty.

Navrhované škrty tak nejsou jen otázkou zahraniční politiky, ale jdou proti dlouhodobě deklarovaným hodnotám solidarity a odpovědnosti, které česká a evropská veřejnost podporuje.

Kontakty:

Pavel Příbyl, FoRS, pavel.pribyl@fors.cz , tel. 603 207 249

Andrej Arvensis, ADRA, andrej.arvensis@adra.cz , 702 218 119

Tomáš Bendl, Lékaři bez hranic, tomas.bendl@prague.msf.org , 739 422 835

Adriana Černá, Člověk v tísni, adriana.cerna@peopleinneed.net , 731 520 896

Zuzana Haniková, Charita Česká republika, zuzana.hanikova@caritas.cz , 737 740 857

Katarína Král, CARE Česká republika, katarina.kral@care.cz, 739 324 019

Odkazy:

[1] FoRS – České fórum pro rozvojovou spolupráci je platformou sdružující na 30 neziskových organizací, které pomáhají jak lidem v Česku, tak těm nejvíce potřebným či znevýhodněným v zahraničí. Jakožto realizátoři humanitární pomoci a rozvojové spolupráce přispívají k prevenci rizik, úsilí o stabilitu a bezpečnost, posilují prostor pro česká řešení i ekonomické návaznosti i dobré jméno České republiky ve světě.

[2] <https://www.stem.cz/predstavy-verejnosti-o-krocich-nove-vlady-v-podpore-ukrajiny/>